

ZASEDÁNÍ MEZINÁRODNÍCH KOMISÍ NA VII. MSS

Zasedání Mezinárodní komise pro studium gramatické stavby slovanských jazyků

V průběhu VII. slavistického kongresu ve Varšavě se uskutečnila otevřená zasedání jednotlivých komisí při Mezinárodním komitétu slavistů. Na programu bylo zhodnocení jejich práce od VI. mezinárodního kongresu slavistů v Praze (1968) a projednání současných úkolů i dalších výhledových perspektiv.

Zasedání Mezinárodní komise pro studium gramatické stavby slov. jazyků se zúčastnilo kromě členů mnoho dalších účastníků kongresu z různých zemí, především těch, kteří se ve své práci zabývají výzkumem gramatiky slov. jaz. a jeho metodologickými aspekty.

Jednání zahájil předseda komise B. Havránek. Zdůraznil, že základním posláním komise od jejího založení v r. 1963 bylo konfrontovat a ověřovat různé metodologické přístupy při řešení závažných témat nebo problémů gramatické stavby slov. jaz., seznamovat s nimi jednotlivá slavistická pracoviště a jejich pracovníky, prohlubovat jejich vzájemnou spolupráci a připravovat tak postupně půdu pro realizaci konkrétních úkolů programových. V závěru svého vystoupení připomněl Havránek záslužnou práci těch členů komise, kteří se jejího současného zasedání nedožili: J. Bauera (sekretáře komise), Z. Klemensiewiczze a T. P. Lomteva.

Zprávu o činnosti komise v letech 1968—1973 přednesl její sekretář M. Grepl. Vyplynulo z ní, že komise v tomto období konala čtyři pracovní a odborná zasedání: Krakov (1969), Smolenice (1971), Bělehrad (1972), Moskva (1973) a že připravuje pro rok 1974 další zasedání v Lipsku. V návaznosti na zasedání předcházející¹⁾ pokračovala komise v cílevědomém projednávání závažných témat nebo problémů gramatické stavby slov. jazyků z různých metodologických hledisek, a to i se zřetelem na potřeby studia konfrontačního a historickosrovnávacího. Šlo zejména o tyto tematické okruhy: strukturní typy slov. věty, modálnost výpovědi v slov. jaz., kategoriální vlastnosti slova a jejich syntaktické funkce, vztah mezi sémantickými a gramatickými vlastnostmi slova, funkce slovosledu ve stavbě věty. Od bělehradského zasedání zařadila komise trvale do svého pracovního programu výměnu názorů a diskusí o koncepcích a metodách zpracování gramatik současných slov. jaz. V referátech k této problematice se dostalo pozornosti nejen syntaxi a sémantické morfologii, ale i otázkám morfologie formální a tvoření slov.²⁾ Komise však nechce jen konfrontovat stanoviska, metodologické přístupy a koncepce různých pracovních skupin, ale sleduje perspektivně i cíle programově konkrétní. Proto bylo na základě moskevského jednání uloženo některým pracovním střediskům (moskevskému, varšavskému, dvěma československým a lipskému) zpracovat své koncepce popisné gramatiky v poměrně podrobném konceptu, a to i s aplikací na konkrétních textech, a předložit je členům komise k diskusi na lipském zasedání v říjnu 1974. Cílem je prodiskutovat, posoudit a eventuálně doporučit neoptimálnější způsob popisu gramatické stavby současných slov. jaz., který by nejen vyhovoval požadavkům komplexnosti a současné moderní lingvistické teorie a metodologie, ale i potřebám konfrontačního bádání. Je to úkol náročný a perspektivní, ale dosavadní práce komise k němu vytvořila dobré předpoklady a zásady.

¹⁾ Viz zprávu J. Bauera na VI. slavistickém kongresu v Praze, *Akta sjezdu*, Praha 1970, 589—591.

²⁾ Referáty o jednotlivých zasedáních komise byly publikovány ve *Slově a slovesnosti*.

Ke kladům práce komise patří i to, že se podařilo zabezpečit pravidelné publikování referátů a diskusních příspěvků z jednotlivých zasedání. Je to jeden z nejdůležitějších prostředků, jakým komise může plnit svou inspirativní a organizační úlohu. Odborného zasedání komise se pravidelně zúčastňovalo jako expertů mnoho dalších odborníků jak z pořádací země, tak ze zahraničí, a zájem lingvistů o jednání komise stále vzrůstá. Účast expertů sice značně přispívá k zvýšení odborné úrovně jednání i k hlubšímu a všestrannějšímu projednání tematiky, avšak nebylo by žádoucí, aby se zasedání komise měnila v konference. Proto komise uvažuje o tom, aby dávala na základě svých jednání spíše podněty k organizování mezinárodních konferencí a aby v tomto smyslu zvýšila prestiž a kompetenci jednotlivých delegací a národních komisí. Z téhož důvodu a k organizačnímu zabezpečení spolupráce se všemi slavistickými středisky došlo v průběhu posledních let k doplnění počtu členů komise tak, aby v ní byli zastoupeni reprezentanti všech slovanských jazyků.

V diskusi bylo oceněno, že komise vykonala velkou práci pro konfrontaci metodologických stanovisek a pro jejich sblížení, i to, že se v současné době orientuje také na úkoly programově organizační (St. Karolák). Velmi kladně bylo hodnoceno, že komise dala podnět k zorganizování mezinárodního symposia o modální výstavbě věty v slov. jaz. (Brno 1971), jehož se zúčastnilo přes 130 lingvistů (z toho 36 zahraničních), a byl vysloven požadavek, aby s podobnými podněty přicházela komise i v budoucnosti (R. Mrázek). Zájem o výsledky jednání komise mezi lingvisty vzrůstá a badatelé oceňují, že materiály z jednotlivých zasedání jsou publikovány; bylo by však žádoucí, aby tyto materiály vycházely pokud možno jako samostatné publikace a měly i jednodušší grafickou úpravu (F. V. Mareš). Komise by mohla dát podnět k zřízení informačních služeb v jednotlivých slov. zemích, které by slavistům velmi usnadnily práci při prověřování a ověřování materiálu (R. Mrázek). B. Havránek znovu zdůraznil, že komise byla zřízena výslovně jako komise metodologická (nikoli k tomu, aby od počátku řešila konkrétní úkoly) a že to je její základní cíl i nadále; ke konkrétním úkolům organizačním bylo potřeba vytvořit předpoklady. M. Grepl pak seznámil přítomné s programem a úkoly, které bude komise projednávat na lipském zasedání v r. 1974. V diskusi k tomu byly projednány některé organizační záležitosti.

Na návrh pol. komitétu slavistů byl na závěr zasedání přijat za člena komise J. Siatkowski.

Miroslav Grepl